

Redo- slijed	Ozn. uzor.	Ukup. br.bod.	Za miris i okus bod.	Proizvodno poduzeće	Pogon	Majstor
Topljeni sir						
I	42	14,5	6	Mljek. ind. Bjelovar	Bjelovar	Jandroković St.
II	40	14,5	5,5	Zagrebačka mljekara	Zagreb	Husak Ivan
III	43	14,5	5	»Slavija«, St. P. Selo	St. P. Selo	Banjak Ankica
IV	41	11,5	6	»Slavija«, St. P. Selo	St. P. Selo	Banjak Ankica
V	44	8	2,5	»Zdenka«, Veliki Zdenci	Veliki Zdenci	Bartoš Alojz
Romadur						
I	50	15,5	6	»Slavija«, St. P. Selo	St. P. Selo	Kohout Većeslav
Punomasni sir za mazanje						
I	51	18	8	Zagrebačka mljekara	Zagreb	Pintar Dragutin
Kondenzirano mlijeko						
I	55	13	7	»Slavija« St. P. P.	St. P. Selo	Dajč Franjo
II	56	12	6	T. M. P. Osijek	Osijek	Jelić Ivica
Sušeni mliječni proizvodi						
Mliječni prašak punomasni						
I	60	17	12	T. M. P. Osijek	Osijek	Čurić Marko
II	61	16	10	T. M. P. Županja	Županja	Bronić Ivo
Mliječni prašak obrani						
I	62	10	6	T. M. P. Županja	Županja	Tomaković Ignac
Bijela kava u prahu »Kičo«						
I	63	prvoklasna		T. M. P. Županja	Županja	Vila Tomo
Bijela kava u paketu od 1 kg						
I—II	64	prvoklasna		T. M. P. Županja	Županja	Vila Tomo

Ivan Široki, Drnje

Pogon Zagrebačke mljekare

UTJECAJ KONTROLE I PLAĆANJA MLIJEKA PO % MASTI NA POBOLJŠANJE KVALITETE MLIJEKA ZADNJIH GODINA

Već ima tome 15 godina otkako se mlijeko plaćalo proizvođaču po litri, ali taj način isplate imao je nezgodnu stranu, što su proizvođači dobrog i lošijeg mlijeka dobivali istu cijenu za svoje mlijeko, pa je tome bio povod, da su nesavjesni proizvođači patvorili mlijeko na štetu mljekare i poštenih proizvođača. Da bi se isplata mlijeka postavila na solidnu i pravilnu osnovu, uvedeni su drugi suvremeniji načini isplate mlijeka po %-tku masti.

Sama kontrola mlijeka na % masti obavlja se već niz godina, ali se prije nije polagalo dovoljno pažnje kao sada, da se mlijeko plaća svakom proizvođaču po stvarno pronađenom % masti, koji se ustanovljuje za dotični mjesec prilikom predaje mlijeka.

Kontrola mlijeka pozitivno je utjecala na % masti dopremljenog mlijeka u sabiralište, tako na pr. god. 1951. % masti u pojedinim mjesecima bio je: 3,3; 3,34; 3,3; 3,2; 3,1; 3,1; 3,2; 3,3; 3,4; 3,4; 3,45, a god. 1957.: 3,7; 3,5; 3,6; 3,6; 3,4; 3,7; 3,44; 3,6; 3,62; 3,6; 3,6 i 3,65.

Osvrnut ću se na kontrolu mlijeka u sabiralištu Zagrebačke mljekare Zagreb—Drnje.

Kontrolu mlijeka obavljamo zbog:

1. zaštite od patvorenja,
2. plaćanja stvarne vrijednosti mlijeka,
3. ravnanja u proizvodnji,
4. zaštite potrošača mlijeka.

Vozari uzimaju uzorke od proizvođača i dostavljaju ih u sabiralište, gdje se u laboratoriju odmah ispituje.

Vozare mlijeka povremeno učimo, kako je potrebno paziti kod uzimanja uzoraka, da se mlijeko dobro izmiješa, obilježi i tako dostavi u sabiralište, da se savjesno ispita % masti svakog proizvođača mlijeka, kako ne bi došlo do nesuglasica između proizvođača i sabirališta.

Uzorke od svakog proizvođača uzimamo 4 puta na mjesec, a ako je potrebno, i više. Te uzorke upisujemo u knjigu % masti proizvođača, s time sabiralište prati kako se kreće % masti svakog proizvođača u periodu u kojem daje mlijeko.

Na kraju mjeseca kod obračuna plaćamo svakom proizvođaču mlijeko po % masti, koji mu je bio za dotični mjesec.

Na baz 3,6% masti plaćamo 20 dinara za 1 litru mlijeka, a za svakih 0,1% više ili manje plaćamo ili odbijemo 0,50 dinara. Mlijeko sa 3,2% masti i manje snizujemo za svakih 0,1% masti 0,75 dinara.

Tablica plaćanja mlijeka po % masti

%	Cijena Din	%	Cijena Din
2,5	12,5	3,7	20,50
2,6	13,25	3,8	21
2,7	14	3,9	21,50
2,8	14,75	4	22
2,9	15,50	4,1	22,50
3	16,25	4,2	23
3,1	17	4,3	23,50
3,2	17,75	4,4	24
3,3	18,50	4,5	24,50
3,4	19	4,6	25
3,5	19,50	4,7	25,50
3,6	20	4,8	26

Napomenut ću, da dolazi kadšto do nesuglasica između proizvođača i sabirališta u pogledu % masti mlijeka zbog toga, što proizvođač ne shvaća da mu kroz mjesec dana % masti u predanom mlijeku može varirati od 2,5—5%.

Navest ću, kako kod proizvođača sa dvije krave iz dana u dan može varirati % masti u predanom mlijeku.

Broj krava	daje na dan lit. ml.	% masti	masnih jedinica
1	10	4,4	44
1	14	3,3	46
Ukupno 2	24	3,75	90

Prosjeak % masti jest 3,75, a cijena po 1 litri za ovaj % iznosila bi 20,75 dinara.

Taj isti proizvođač dao je u sabiralište drugi dan

Broj krava	lit. ml. daje na dan	% masti	masnih jedinica
1	3	4,4	13
1	14	3,3	46
Ukupno 2	17	3,5	59

Prosjeak % masti jest 3,5 (3,47)*, a cijena po 1 litri mlijeka za ovaj % masti iznosila bi 19,5 (19,27) dinara.

Iz ovog je uočljivo, kako dolazi do nesuglasica između proizvođača i sabirališta, jer % masti predanog mlijeka može danomice varirati. Potrebno je upoznati proizvođača mlijeka s faktorima koji utječu na % masti u mlijeku. Napomenut ću neke od njih.

Patvorenje mlijeka, t. j. oduzimanje masti ili dolijevanje vode najviše snizuju % masti u mlijeku.

Hrana, pasmina krava, vještina muzača, promjena muzača, a ima još i mnogo drugih faktora, koji utječu na % masti u mlijeku. Zato je potrebno, da proizvođač zna i da sam upozna, zašto je došlo do promjene u mlijeku njegovih krava.

Napomenut ću, što se još dešava između vozara i sabirališta. Kroz cijeli mjesec uzimamo uzorke od pojedinog vozara i upisujemo njihov % masti u knjigu vozara. Na kraju mjeseca ustanovljujemo prosječni % masti dovezenog mlijeka i prosječni % masti uzoraka proizvođača. Tako se uočuje sam rad vozara na terenu, da li dobro radi ili ne.

Bilo je slučajeva, da je mjesečni prosječni % masti u uzorcima mlijeka proizvođača bio za 0,4% veći od uzoraka uzetih od vozara kroz cijeli mjesec. Uzrok je tome, što vozar mlijeka nije dovoljno obraćao pažnju kod uzimanja uzoraka od proizvođača. Mislio je možda s time, da će proizvođaču povećati cijenu mlijeka, a nije računao na prosječni mjesečni % masti dopremljenog mlijeka.

Iznijet ću jedan primjer. Vozar je u mjesec dana dovezao u sabiralište 9.895 lit. sa 3,6% masti, a to odgovara cijeni od 20 Din i iznosi 197.900 dinara. Uzorci proizvođača prosječno su sadržavali 3,94% masti, pa prema tome cijena 1 litri mlijeka iznosi 21,68 dinara, što ukupno čini 214.523 dinara ili više za 16.623 dinara. Vozar nije pritom mislio, da razlika od 3,6% do 3,94% masti ide na njegovu štetu zbog njegove nepažnje. Stoga je potrebno da vozari to imaju na umu.

U području, koje obuhvaća ovo sabiralište, obavljamo i povremeno stajsku kontrolu u pogledu % masti proizvođača mlijeka. Ovo se unosi u knjigu stajskih uzoraka. Time je omogućen bolji pregled, da li proizvođač daje mlijeko patvoreno ili nepatvoreno.

Kontrola mlijeka je mnogo utjecala na povećani % masti u mlijeku.

Proizvođač je uvidio, da se mlijeko plaća po stvarno pronađenom % masti i da patvorenje nema nikakvog smisla, te da je to sramota i da je kažnjivo. Zato imajmo to uvijek na umu kod uzimanja uzoraka mlijeka, da ne bismo oštetili proizvođača ili mljekaru.

* u originalu